Algebra - zadania z wielomianów

Korepetycje intro23wertyk Bartosz Pawliczak

2020

Materiały ogólnodostępne przygotowane przeze mnie: https://github.com/bpawliczak/intro23wertyk_public

Pełne zestawienie materiałów (tylko dla kursantów): https://github.com/bpawliczak/intro23wertyk

Więcej informacji i inspiracji: https://www.facebook.com/intro23wertyk

Twierdzenie o pierwiastkach wymiernych

Jeżeli ułamek nieskracalny $\frac{p}{q} \in \mathbb{Q}$ jest pierwiastkiem wielomianu $a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \cdots + a_1 x + a_0 = W(x) \in \mathbb{Z}[x]$, to $p|a_0, q|a_n$.

Wyjaśnienie na przykładzie: jeżeli mamy wielomian W(x) o współczynnikach rzeczywistch, to może on mieć pierwiastki zarówno wymierne, jak i niewymierne. Jeżeli ma pierwiastki wymierne, to jesteśmy w stanie je odgadnąć. Dla przykładu: dla $W(x)=2x^3+3x+5$ patrzymy na ostatni i pierwszy wyraz ($a_0=5$, $a_3=2$). Następnie ustalamy dzielniki

- 5: $p \in \{-5, -1, 1, 5\}$;

W ostatnim kroku dzielimy $\frac{p}{q} \in \{-5, \frac{-5}{2}, -1, \frac{-1}{2}, \frac{1}{2}, 1, \frac{5}{2}, 5\}$ (wszystkie kombinacje). Jeżeli istnieje pierwiastek wymierny, to właśnie go wypisaliśmy.

Zadanie 1 - wymierne pierwiastki wielomianu

Wypisać wszystkie możliwe pierwiastki całkowite/wymierne wielomianów:

$$1 6x^4 + 17x^2 + 11x + 36;$$

$$2x^8 - \frac{1}{2}x^3 + 5x^2 - x + 1;$$

$$3x^3 - x^6 + x^2 + 120;$$

$$4 x^3 - x^6 + x^2 + 0,6x$$

Rozwiązanie:

Warto przekształcić wielomian, aby $a_4=1$, tzn. $6x^4+17x^2+11x+36=6(x^4+\frac{17}{6}x^2+\frac{11}{6}x+6)$ i rozważać tylko wielomian $x^4+\frac{17}{6}x^2+\frac{11}{6}x+6$. Mamy $a_0=6$, $a_4=1$. Zatem: $p\in\{-6,-3,-2,-1,1,2,3,6\}, q\in-1,1$. Stąd mamy następujące możliwości: $\{-6,-3,-2,-1,1,2,3,6\};$

Jak będzie wyglądało $p=?, q=?, \frac{p}{q}=?$ w kolejnych przykładach?

Zasadnicze twierdzenie algebry

Każdy wielomian $W(x) \in \mathbb{C}[x]$ ma tyle pierwiastków, ile wynosi jego stopień.

Co to oznacza? Jeżeli mamy $W(x)=ax^3+bx^2+cx+d$, to w zbiorze liczb zespolonych istnieją dokładnie 3 takie liczby x_1,x_2,x_3 , że $W(x_1)=W(x_2)=W(x_3)=0$. W jaki sposób możemy je znajdować? Zgadując jeden z pierwiastków i dzieląc wielomian, rozwiązując równanie kwadratowe lub wykonując pierwiastkowanie liczb zespolonych. Można też przekształcić wyrażenie i otrzymać pierwiastek bezpośrednio.

Zadanie 2 - znaleźć wszystkie pierwiastki

Znaleźć wszystkie (rzeczywiste i zespolone) pierwiastki wielomianów:

- 1 $x^4 x^2 2$;
- $x^5 + x^4 + 10x^3 + 10x^2 + 9x + 9$;
- $x^4 4x^3 + 14x^2 4x + 13$, wiedząc że jednym z pierwiastków jest $x_1 = i$;
- $4 x^4 + 2$.

Rozwiązanie:

- **II** Warto podstawić $t=x^2$ i traktować to początkowo jak równanie kwadratowe...
- **2** Znajdujemy pierwiastek, np. $x_1 = -1$. To, że W(-1) = 0 oznacza, że możemy podzielić $x^5 + x^4 + 10x^3 + 10x^2 + 9x + 9$ przez wielomian x 1 i rozpatrywać wielomian niższego stopnia...
- Jeżeli *i* jest pierwiastkiem, to -i też, a to oznacza, że wyjściowy wielomian jest podzielny przez $(x i)(x + i) = x^2 i^2 = x^2 + 1...$
- Szukamy pierwiastków, czyli takich x, że $x^4 + 2 = 0$. Po przekształceniu $x^4 = -2$. Dalej pierwiastkowanie zespolone.